

איזהו נשך פרק חמישי בבא מציעא

עב.

עין משפט
נר מצוה

א"כ ליה זכיה. דמתן זכין לקטן צפרק מי שמת (ב"ב דף קט"ו):
ווקפן עליו צמלוה. לאחר זמן חישב עמו על הרצית וזקף הכל
ביחד צמלוה וכתב לו שטר עליהם כך וכך אני חייב לפלוני: וגובה
את הרצית. דמשעת זקיפה הוה כגבוי: זין כך וזין כך. אסיפא

HebrewBooks.org © Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

אית ליה זכיה מדרבנן הכא נמי לא שניא
ולא היא ישראל אתי לכלל שליחות יעבו"ם
לא אתי לכלל שליחות תנו רבנן ג' ישראל
שלוה מעות מן הנכרי ברבית וזקפן עליו
במלוה ונתגייר אם קודם שנתגייר זקפן עליו
במלוה גובה את הקרן וגובה את הרבית ואם
לאחר שנתגייר זקפן עליו במלוה גובה את
הקרן ואינו גובה את הרבית וכן נכרי שלוה
מקור מ' ישראל ברבית וזקפן עליו במלוה
ונתגייר אם עד שלא נתגייר זקפן עליו
במלוה גובה את הקרן וגובה את הרבית אם
משנתגייר זקפן עליו במלוה גובה את הקרן
ואינו גובה את הרבית רבי יוסי אומר יבכרי
שלוה מעות מ' ישראל ברבית בין כך ובין כך
גובה את הקרן וגובה את הרבית אמר רבא
אמר רב חסדא אמר רב הונא הלכה כרבי
יוסי אמר רבא מאי מעמא דרבי יוסי יבכרי
שלא יאמרו בשביל מעותיו נתגייר זה תנו
רבנן (ב) שטר שכתוב בו רבית קונסין אותו
ואינו גובה לא את הקרן ולא את הרבית
דברי רבי מאיר והכמים אומרים יגובה את
הקרן ואינו גובה את הרבית במאי קמיפלגי
רבי מאיר סבר קנסינן התירא משום איסורא
ורבנן סברי לא קנסינן התירא משום איסורא
תנן התם שטרי יחוב המוקדמין פסולין
יהמאורחין כשרין מוקדמין אמאי פסולין נהי דלא גבו מוזמן ראשון ניגבו
מוזמן שני אמר ר' שמעון בן לקיש במחלוקת שנייה ור"מ היא ורבי יוחנן אמר
אפי' תימא רבנן ג' גזירה שמא יגבה מוזמן ראשון (ה) ההוא גברא דמשכין ליה
פרדיסא לחבריה (ו) אכלה תלת שני א"ל אי מובנית לה ניהלי מוטב ואי
לא כבישנא לה לשטר משכנתא ואמינא לקוחה היא בידי אול קם
אקנייה לבנו קמן והדר זבנה ניהליה זביני ודאי לא הוי זביני זוי במלוה
בשטר דמו וגובה מנכסים משועבדים או דילמא כ' במלוה ע"פ דמו ואינו
גובה מנכסים משועבדים אמר אביי ולא הוינו דרבי אסי דאמר ר' אסי
מודה

(א) ז"ק ל: ז"ב דה:
(ב) לעיל מ' סנהדרין לב:
צענית פ"י [מ"ח] ר"ה ג:
ה. ז"ב קמ: קע"א: [יבמות
קכג:] א [ז"ב מ:]:
(ד) צ"ל: מ' מעותין: (ה) [דף
כה:] א [ג] ובערוכין מ' מ:
(ו) [יבמות ל:] ח [ז"ל
הביתא. רש"ל]

הגהות הב"ח

(א) גבי פרידיסא לחבריה
לעשר שנים אכלה תלת:
(ב) תוב ד"ה שטר וכו' אי
נמי בעיבורא זין מלא:

מוסף רש"י

שטר שכתוב בו רבית.
שכתוב בו מלוה ברבית (ב) כ
פלוני לזה מפלוני מנה
צמחים עד זמן פלוני
(ושב"ם ב"ב דה.) שטרי
הוב המוקדמין פסולין.
לפי שטר לטרף לקוחות
שלקחו שדה מן מלוה מוזמן
ששטר, ואלו כיון הוה
שהי קדמה מניה להלוה
ושטר מעד שהלוה
קדמה לטרף קנסיה
מלגנות זו ולא לטרף פילו
מומן המלוה ואינו אלא
מלוה על פה שאינו גובה
מן המשועבדים (ר"ה ב.)
וקנסין היתרא אטו איסורא
ופסול אפילו מוזמן שני
(סנהדרין ב"ב דה.) אי נמי שכתב
השטר בלאח צניסין וכן כתוב
בו בלאח צניסין לזה פלוני
מפלוני והוא לא ליה ממני
לכוס עד ט"ו צניסין. גס
מוקדם ופסול. שאין לו
לטרף אלא מוזמן ההלוה
ואין. דלא כאבי דאמר
(לעיל י.) עדי בחמותי
זכין לו (ושב"ם ב"ב דה.)
ומיהו אם ההלוה היתה
בלאח צניסין צניסין עדי וקני
מידו להשעבד נכפי ליה
למלוה ולא כתבו את השטר
עד ט"ו צניסין וכתבו בו
בלאח צניסין, כי הוי מוכס
כשר (שם ב"ב דה.) קטב.)
והמאורחין. שכלו עדי
ואמרו אנו יודעים צמלוה זו
עקדמה לזמן הכתוב בלאח.
כשרין. דמעלותא היא
דהא מחיל ליה לשעבדא
עד השתא (סנהדרין ב.)
שכתבו בלאח צניסין וכתבו
בתוך השטר בלאח צניסין
וכל שכן אם לזה צניסין ולא
נכתב עד איה. דכשר. שהי
מתן לו שטר. שכל שטר
שעבר (ושב"ם ב"ב דה.) קטב.)

קבו א מיי פ"ד מהל'
זכיה ומתנה הלכה
ח טושי"ע ח"מ פ"י רמג
סעי' יז:
ב [מיי] שם הל' ו טושי"ע
שם סעיף י"ז:
קבו ג ד ה מיי פ"ה
מהל' מלוה והוא
הל' ו סמג לאחין קנב
טושי"ע י"ד ס"י קע"א:
קבו ו מיי שם פ"ד הל'
ו ועיי' במשנה למנן
סמג לאחין קנב טושי"ע
ח"מ פ"י גב סעי' א
וטושי"ע י"ד ס"י קע"א סעי'
יא:
קבו ז ה מיי פ"ג שם
הל' א סמג עשין
ד טושי"ע ח"מ פ"י מג
סעי' ז:
ט [מיי] שם הל' ב טושי"ע
שם סעיף י"ב:
קל י ב מיי פ"י מהל'
מכרה הל' ד סמג
עשין פכ טושי"ע ח"מ פ"י
רה סעי' ז:
קלא ז מיי פ"ג מהל'
מלוה והוא הל' ח
סמג עשין עג טושי"ע ח"מ
פ"י לע סעי' ו וס"י קב
סעיף א וסעי' ב:

שטר שיש בו רבית קונסין אותו ואין גובה לא את הקרן ולא
את הרבית. פריז"ס דאין גובה ממשעבדי אכל מצני חרי
גבי ע"פ אותו הסטר דעדים אינס פסולים דאינס עדי חמס דאין
מרויחים כלום צדנר וקסה דתניא צתוספתא [פ"ה] דמכלתין
המואל שטר שיש בו רבית יקרענו
בא לז"י יקרעוהו והשתא אי גבי
ציה מצני חרי אמאי יקרעוהו ימתניו
עד שיגבה צו קודם וי"ל שאסור
להשתותו מיהו נראה דר"מ קניס
לגמרי ולא גבי ציה כלל כמו שטרי
חוב המוקדמים דמוקמינן צסמוך
כר"מ ואף על גב שגס שם פי'
צקונטרס דאין פסולין אלא לגבות
ממשעבדי אין נראה דפסולין משמעו
דלא גבי ציה כלל והא דפריך נהי
דלא גבי מוזמן ראשון ליגבי מוזמן שני
הוה מני למימר נמי נהי דלא גבי
ממשעבדי ניגבי מצני חרי אלא
רבותא פריך דאפי' ממשעבדי ניגבי
מומן שני וצסמוך דפריך אשודא
דפרדיסא אלא הא דאמר רבי יוחנן
גזירה שמה יגבה מוזמן ראשון נית
דלא ניתן ליכתב ולא משני משום
דטעמא דלא ניתן ליכתב לא מהני
אלא דלא גבי ממשעבדי משום דס"ל
דודאי מהני לפסולו לגמרי ולא גבי
ציה כלל והא דלא מיבעיא ליה אלא
אי גבי ממשעבדי אכל מצני חרי
פשיטא ליה דגבי אף על גב דלא חיי
להיכתב חמס הוא דפשיטא ליה דגבי
היינו משום שהמוכר היה מודה
ללוקח שלא פרע ועוד נראה דאפי' יש
עדים אחרים או שחייב מודה אפ"ה
קניס ר"מ דהכי משמע דאין גובה
קרן דומיא דרבית צתוספתא (שם)
נמי משמע דאפילו צמלוה על פה
קניס דקמי צמלוה את חצירו צבית
וצא לפי צ"ד קונסין אותו ואינו
גובה לא את הקרן ולא את הרצית
שהי ר"מ אומר שטר שיש בו רבית
כו' וצ"פ המניח (ב"ב דף ק"ו): נמי
מדמינן להווא דקנסו גופן משום
שצחן דמפסיד גוף הממון הוא הדין
דקניס צרוף המלוה אע"פ שיש

לרחות דהתם עצירה נעשית צרוף הממון יותר מכאן דכאן עיקר עצירה בשטר כדאמרינן התם
לא קנסו אלא בשטר ומיהו רבנן נראה דודאי לא קנסו כלל ומשמע לכאורה דגבי לרבנן בשטר קרן אפילו ממשעבדי ור"מ נמי לא
פליג אלא משום דקניס ותימה דאמאי אין העדים פסולים כיון שעוצרים על לא תשימונ (שמות כג) אע"פ שאין מרויחים יש להם
לפסול מידי דהוה אעברין אוכל נצילות להכפיס דק"ל (סנהדרין דף מ.) כאצ"י דפסול והא דלא חשיב להו צפרק זה צורר (שם דף כד):
ה"י לא חשיב לזה אלא הוה ככלל מלוה הצאה צבית דמפרש התם (מלוה הצאה צבית והוא הדין נמי עדים ככלל ואין לפרש כיון
שאין רבית מפורש בשטר אלא כתב סתם פלוני חייב לפלוני מנה וכללו הקרן עם הרצית והעדים לא ידעו דא"כ צסמוך דקאמר
ר' יוחנן דמודו רבנן בשטרי חוב המוקדמין גזירה שמה יגבה מוזמן ראשון ה"י נגזור שמה יגבה רבית צתורת קרן ואין לומר נמי
דכיון שהרבית מפורש בשטר אין העדים עוצרין על לא תשימונ כיון דידעין העדים דצית דין לא יגבו על ידם רבית ולכן השטר כשר
והא דמתן צמתני' (לקמן דף ע"ה): דעדים עוצרין היינו כשאין ניכר הרבית בשטר ויודעים עדים שיש בו רבית דהא אהאי שטרא
גופי' אמרי' צפרק המניח (ב"ב דף ק"ו): וצפרק המוכר פירוח (ב"ב דף ק"ו): ושם ד"ה וחמס) דמשעת כתיבה עבד ליה שומא וי"ל דאיידי
הכא צבית דרבנן ולא מיפסלו צאסור דרבנן כיון שאין מרויחים כלום אע"פ צבעצירה דאורייתא היו נפסלים אי נמי אפי' צבית
דאורייתא יש להכשיר דשמה לא תשימונ לאינשי צמלוה משמע להו ולא צעדים ולכן כשרים כדאמרינן נמי (לעיל דף ה.) לא צתמוד
לאינשי בלא דמי משמע להו אכל קסה היהא דשטרי חוב המוקדמים היאך העדים כשרים דמוקמינן לה כר"מ אכל לרבנן גובה מוזמן
שני ולר"מ נמי היה גובה אי לאו משום דקניס ורבי יוחנן נמי לא קאמר דפסולים לרבנן אלא משום גזירה שמה יגבה מוזמן ראשון
והלא העדים הללו צמתכוין צתמו שקר והקדמתו את הומו וי"ל כיון שיש עדים שמעדין עליהם שהיו אנוסים צתמו נפשותם אלא כיון
שאומרים טעוין צשנת המלך אי נמי (ו) צשיפוצא צין מלא צין חסר ולא הוצירו צשטר צמנה צשנת אלא צמנה צשנת:

קונסין אותו ואינו גובה וכו'. ואע"ג דאמר ר' אביי (ב"ב דף ק"ו):
קנס הוא דכה"ג נמי פסקו בהלכות [גדולות] כרבנן דר"מ צמעוצרת חצירו ומינקת חצירו דאם נשא יוציא לכשיגיע זמנו
לכנוס יכנוס ולא כר"מ דאמר לא יחזיר עולמית (א) (סוטה דף ק"ו). דהוי קנסא ורציה מדבעי צהחולץ [יבמות דף ל.] אס אינסבא לכהן
(לא) [אין] צתמירו לגרש כיון שאינו יכול לחזור ולכנוס דגרופה אסורה לכהן [וע"ע חו"ק יצחיה קד. ד"ה א"ר עקיבא]: **אמר אביי דא**
היינו דרבי אסי דאמר רבי אסי ב'. תימה מה ענין דר' אסי לכאן וי"ל דהכא לא מיבעיא ליה אי גבי ממשעבדי אי לא אלא משום דפשיטא
ליה דנאמן לומר פרעתי משום דלא ניתן ליכתב ומיבעיא ליה אי לא גבי ממשעבדי כיון דאין השטר מועיל אלא ע"פ הודאתו או דילמא גבי
ועל זה הכא אצ"י להביא מדברי אסי דכי היכי דמודה צשטר מהניא הודאתו לגבות ממשעבדי אע"פ שאם היה אומר מוזין הוא היה לרין קיום
ה"י נכא גבי פרידיסא ולא שייך כחן לגרום אין לרין לקיימו אלא גרסי' לאו היינו דרבי אסי דאמר ר' אסי מודה צשטר שכתבו גובה מנכסים
משועבדים ולפי זה כשמקשה על רבא מההיא דלשצחן קרקעות בלא רבא היה יכול להקשות מיד לכו"ע מ"ש הכא דנאמן לומר פרעתי
וצמנאצת שאינו שלו אינו נאמן כל זמן ששטר מכר צידו אלא נטר עד לצסוף ומקשה על רבא מגביית ממשעבדי השנוי צפירוש (ו) צברייתא: